

MOZAMBİK BİLGİ NOTU

ŞUBAT
2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

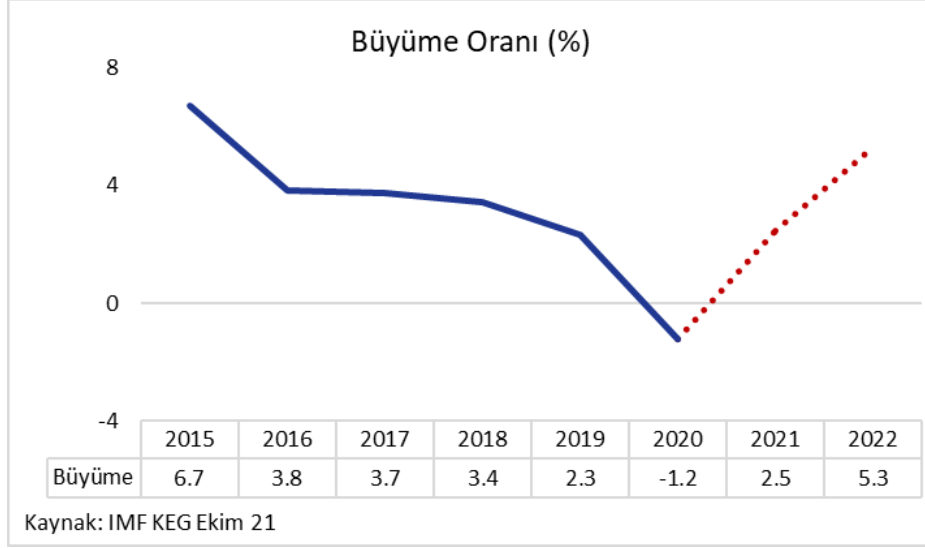
GÖSTERGE	DEĞER	2019	2020	2021
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	15,4	14,0	15,8
Büyüme	%	2,3	-1,2	2,5
Nüfus	Milyon Kişi	30,4	31,3	32,2
Kişi Başı Gelir	USD	507	449	492
Enflasyon	%	3,5	3,5	7,3
İşsizlik Oranı	%	25	-	-
Cari Denge / GSYH	%	-19,6	-27,2	-34,0
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-0,1	-5,1	-2,3
İhracat	Milyar USD	4,7	3,5	-
İthalat	Milyar USD	7,6	6,4	-

Kaynak: IMF KEG Ekim 21, Fitch Connect, Trademap

1. MOZAMBİK EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- Mozambik, Portekizlilere karşı 1964 yılında başlayan ve 1975 yılında sona eren zorlu bir savaştan sonra bağımsızlığını kazanmıştır. Bağımsızlığın ardından FRELIMO (Mozambik Özgürlük Cephesi) ile RENAMO (Mozambik Ulusal Direnişi) arasında 1992 yılında sona eren şiddetli bir iç savaş dönemi yaşamıştır. Mozambik'te, 1990 yılında yeni anayasa ile çok partili bir demokratik sistem kabul edilmiş, ülkenin, Mozambik Halk Cumhuriyeti olan resmi adı, Mozambik Cumhuriyeti olarak değiştirilmiştir.
- Mozambik 2021 yılı tahminlerine göre 32,8 milyonluk nüfusu ile dünyanın en fazla nüfusa sahip olan ellinci ülkesi, Afrika kıtasının ise on ikinci ülkesidir. Ülke nüfusunun üçte ikisi kırsal kesimde yaşamakta ve geçimini tarımdan sağlamakta, üçte biri ise kentsel alanlarda yaşamaktadır. İşgücünün %74,4'ü tarım sektöründe, %3,9'u sanayi sektöründe, %21,7'si ise hizmetler sektöründe istihdam edilmektedir. Ülkede işsizlik oranının ise son yıllarda %25 civarında olduğu belirtilmektedir.
- Mozambik doğal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. Başlıca doğal kaynaklar kömür, doğalgaz ve mineral kumdur. Mozambik'te yeni kömür madenciliği projelerinin geliştirilmesi ve doğalgaz üretiminin genişleyecek olması doğal kaynak sektöründe hızlı bir yükselişin yaşanacağına işaret etmektedir. Dünya Bankası'na göre önümüzdeki yıllarda, Mozambik'teki yeni gaz ve kömür projeleri ülkeye önemli miktarlarda yatırım, çekecektir. Altyapı alanında da önemli harcamalar yapılacaktır. Mozambik, Tete yakınlarında dünyanın işletilmeyen en büyük kömür alanı olabileceği tahmin edilen kömür yataklarına sahiptir. Ayrıca, Songo'da bulunan Afrika'nın en güçlü hidroelektrik santrali ile Mozambik önemli hidroelektrik potansiyeline sahip bulunmaktadır. Aynı zamanda Mozambik önemli miktarda doğalgaz rezervine sahiptir. Ülkede keşfedilmiş doğalgaz miktarı 2,8 trilyon metreküp olup, bu miktarla Mozambik dünyada 14. sırada yer almaktadır.
- Mozambik, Afrika kıtasının 25. büyük ekonomisi olup, son yıllarda Sahraaltı Afrika'da en hızlı büyüme gösteren petrol-dışı ekonomidir. 2009 yılında büyüme hızı yavaşlamış olmakla birlikte, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında tekrar hızlanmıştır. Gelişmekte olan Mozambik ekonomisi 2009-2013 döneminde ortalama %7 oranında, 2019 yılında ise tahminen % 2,3 oranında büyüme göstermiştir. 2020 yılında ise % 1,2 oranında küçülmüştür. Ülkede halen pek çok kişi (%40'ın üzerinde) yoksulluk sınırının altında hayatını sürdürmektedir. Bununla beraber, özellikle son dönemlerde bulunan doğal gaz rezervleri ile birlikte ülkenin büyümeye devam edeceği öngörülmekte olup, orta ve uzun vadede ülkenin büyük atılımlar göstereceği tahmin edilmektedir.

2. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yanlar

- Ülke, artan yatırım ilgisi çeken kömür ve doğal gaz olmak üzere bol doğal kaynaklara sahiptir.
- Mozambik, bölgesel elektrik kesintilerini önlemeye yardımcı olan önemli bir elektrik üretim kapasitesine sahiptir.

Zayıf Yanlar

- Mozambik'in dış ticaretine az sayıda mega proje ve doğal kaynak hakimdir.
- Düşük eğitim düzeyi ve yüksek HIV/AIDS oranı, işgücünün etkinliğini azaltmaktadır.
- Ekonomi, 2020'de GSYH'nin %99,6'sı olarak tahmin edilen muazzam bir kamu dış borç yükünün yükü altındadır.

Fırsatlar:

- Önümüzdeki on yılda başlayacak olan büyük doğal gaz ihracatı, ekonomik büyüme için önemli bir rüzgâr sağlayacaktır.
- Hükümet, uzun vadede ülkenin altyapısını iyileştirmek için büyük yatırımlar planlıyor.

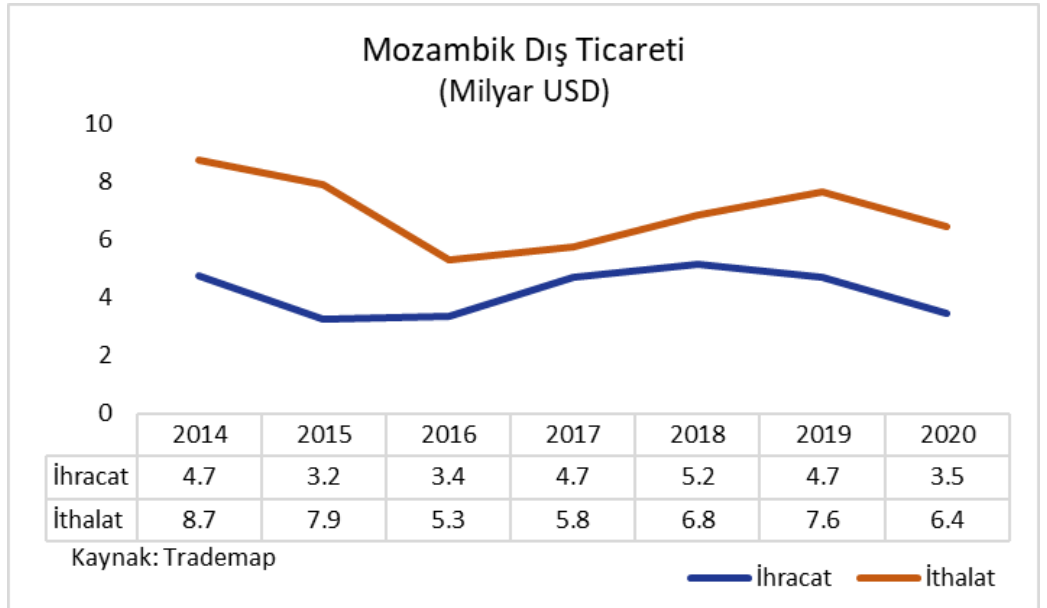
Tehditler:

- Yolsuzlukla mücadelede kaydedilen ilerlemeye rağmen, yolsuzluk ülkede önemli bir sorun olmaya devam ediyor ve yabancı yatırımları caydırıyor.
- Ekonomik büyüme büyük ölçüde yabancı yatırımlara bağlıdır ve bu nedenle yabancı yatırımcı algılarının bozulmasına karşı hassastır.
- Kuzey Cabo Delgado eyaletinde artan militanlık, ülkenin gaz projelerinin gelişimini tehdit ediyor.

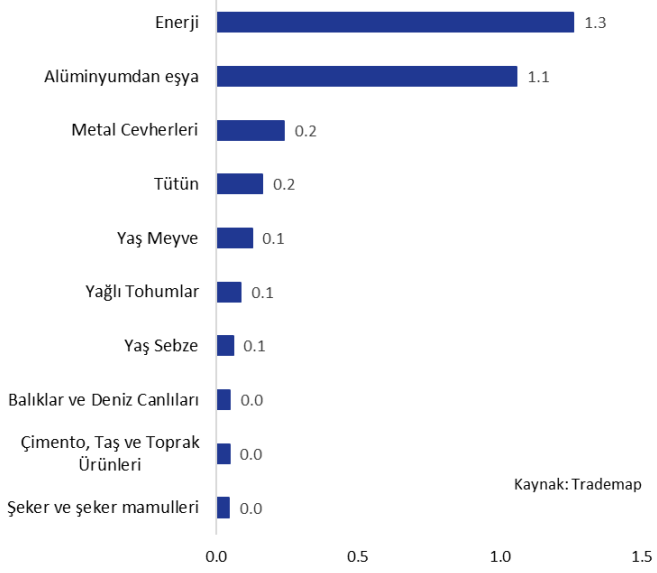

3. DIŞ TİCARETİ

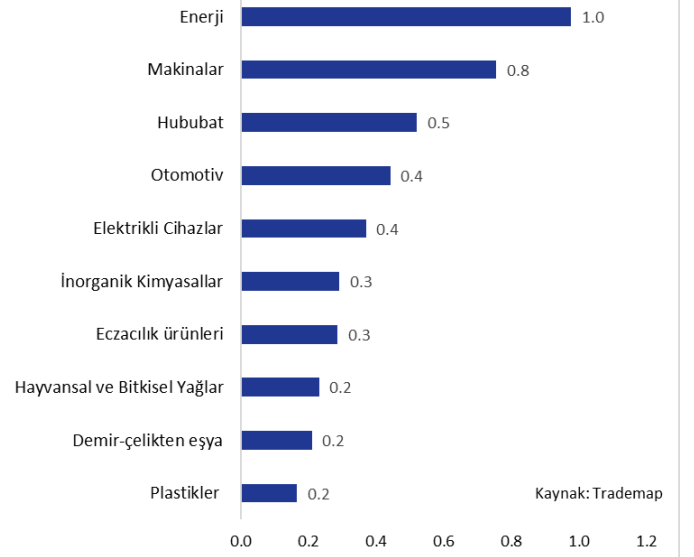
- Mozambik'in ihracatı son beş yıldı %3,1 artarak 2020 yılında 3,5 milyar USD olarak gerçekleőirken ithalatı ise aynı dönemde %21,6 artarak 6,4 milyar USD seviyesine yukseldi. Bu dönemde Mozambik'in kömür ve alüminyum ihracatı artarken tütün ve Őeker ihracatı gerilemiŐtir. İthalatın tarafında ise makine, hububat ve otomotiv ithalatı artarken elektrikli cihazlar ithalatı ise gerilemiŐtir.
- Mozambik ihracatında Güney Afrika %21 payla ilk sırada yer alırken, Hindistan %12 payla ikinci, İngiltere %11 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye ise Mozambik'in en fazla ihracat yaptığı ülkelere arasında 32. sırada yer almaktadır. İthalat tarafında ise Güney Afrika %29'luk payla ilk sırada yer alırken, in %11 ve Hindistan %10 payla Güney Afrika'yı takip etmektedir. Türkiye ise %0,8 payla Mozambik'in en çok ithalat yaptığı 21. lkedir.
- Mozambik'in ihracatında iŐlenmiŐ enerji %36 payla ilk sırada, alüminyum %31 payla ikinci sırada, metal cevherleri %6,9 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu rnleri takiben tütün ve yaş meyve Mozambik'in en çok ihracat yaptığı sektörler olarak öne çıkmaktadır. İthalat tarafında ise enerji, makine ve hububat toplam ithalatın üçte birini oluŐtururken, bu sektörleri otomotiv ve elektrikli cihazlar ithalatı takip etmektedir.

Mozambik İhracatı (2020, Milyar USD)

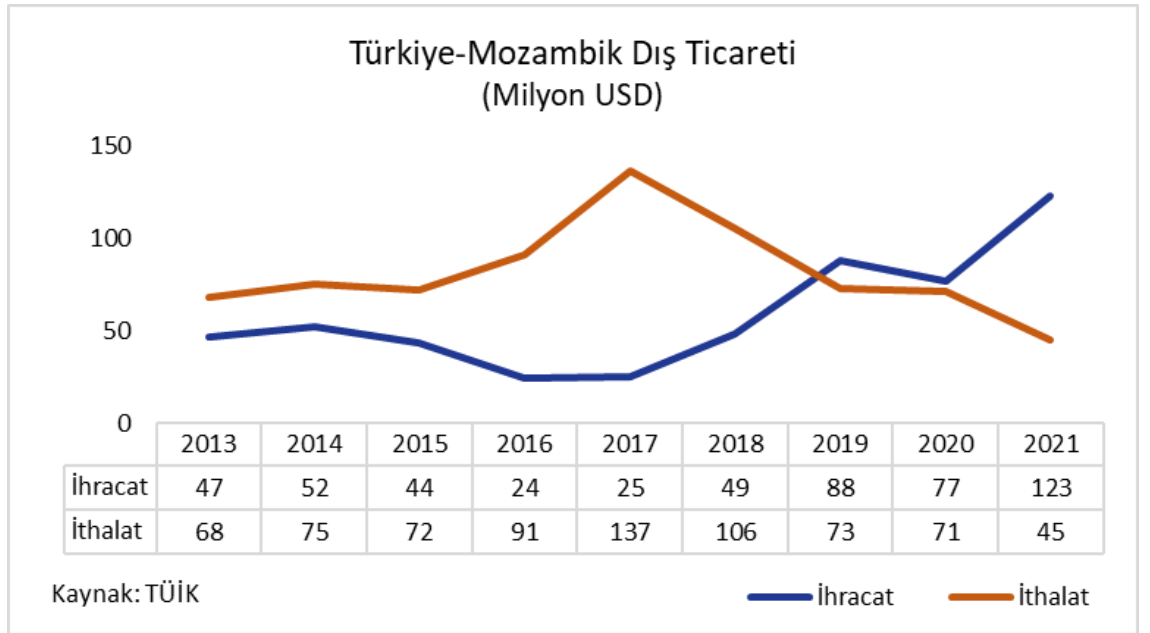
Mozambik İthalatı (2020, Milyar USD)

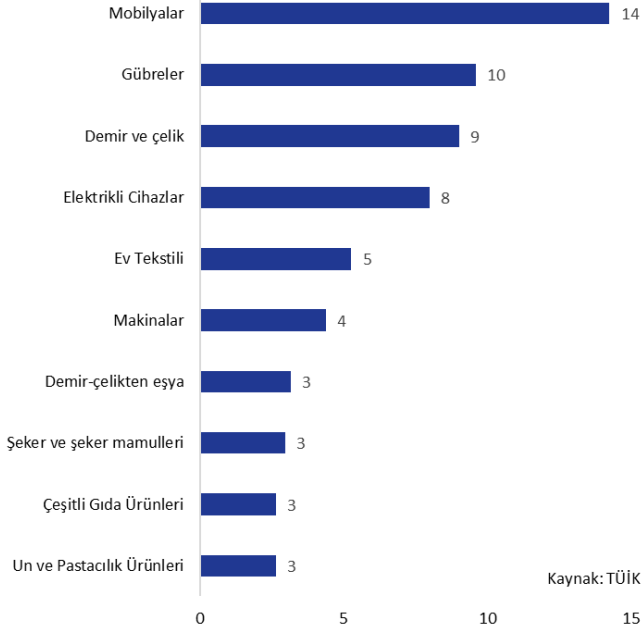

4. TÜRKİYE- MOZAMBİK TİCARETİ

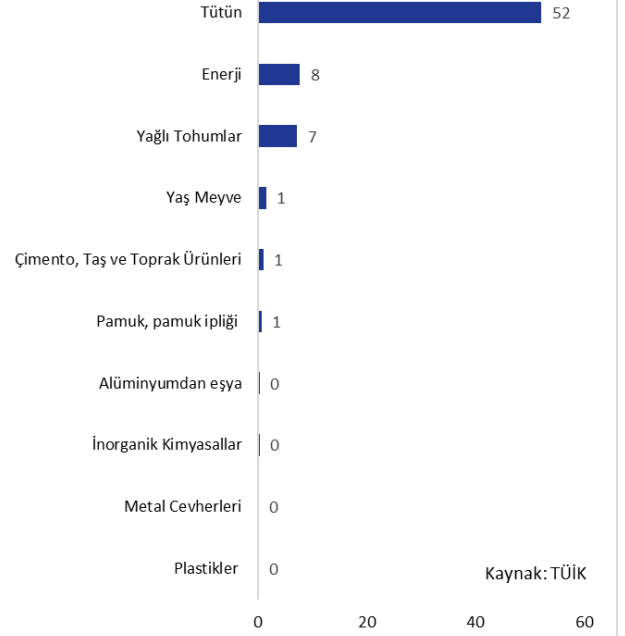
- Türkiye ile Mozambik arasındaki ticarete genellikle Türkiye net ithalatçı konumunda iken son 3 yıldır Türkiye net ihracatçı olmuştur. Türkiye'nin Mozambik'e ihracatı son beş yılda %380 artarak 2021'de 123 milyon USD ile rekor düzeye yükselmiştir. İhracatın bu dönemde artmasında mobilya, gübre ve demir-çelik ihracatının artması etkili olmuştur. Aynı dönemde, Türkiye'nin Mozambik'ten ithalatı ise %67 azalarak 45 milyon USD düzeyine düşmüştür. İthalatın gerilemesinde ise kömür ve tütün ithalatındaki gerileme etkili olurken, aynı dönemde yağlı tohum ve yaş meyve ithalatı ise artış kaydetmiştir.
- Türkiye'nin Mozambik'e ihracatı pandeminin etkili olduğu 2020 yılında 2019'a göre %13 gerilerken 2021 yılında 2020'ye göre %60 artmıştır. Türkiye'nin Mozambik'ten ithalatı ise 2021'de %36 düşüş göstermiştir.

Türkiye'nin Mozambik'e İhracatı (ÖTS, Milyon USD)

Türkiye'nin Mozambik'ten İthalatı (ÖTS, Milyon USD)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr